

Spev chvály a lásky: Trium Puerorum

Trium Puerorum je chválospev Bohu, ktorý Cirkev odporúča modliť sa po svätej omši. Celá príroda – so slnkom, hviezdami, bleskami, oblakmi či moriami – sa pripája k tomuto spevu, ktorý začali traja mladí Židia zo Starého zákona.

01.09.2025

Kráľ Nabuchodonozor dal postaviť zlatú sochu vysokú dvadsaťsedem metrov (porov. Dan 3). Všetci jeho poddaní, pochádzajúci z rôznych

národov a krajín, sa zhromaždili okolo nej a začali ju uctievať. Trest pre toho, kto by odmietol, bol jasný: „Kto sa nepokloní a nebude uctievať, bude okamžite vrhnutý do rozpáleného ohňa.“ Táto situácia poskytla príležitosť obviniť Židov, a tak sa niektorí Chaldejci dohodli a rýchlo išli k Nabuchodonozorovi: „Nech žije kráľ naveky! (...) Sú tu niektorí Židia, ktorých si postavil do správy Babylonu (Ananiáš, Azariáš a Misael), a títo muži neposlúchajú kráľovský výnos, neslúžia tvojim bohom ani neuctievajú zlatú sochu, ktorú si postavil.“ Kráľ, rozzúrený a plný hnevu, dal týchto troch mladíkov priviesť. A keď stáli pred ním, chcel sa uistiť, či je to pravda:

– Je pravda, že neslúžite mojim bohom a neuctievate zlatú sochu, ktorú som postavil? (...) Ak ju nebudete uctievať, budete okamžite vrhnutí do rozpáleného ohňa – a

ktorý boh vás vyslobodí z mojich rúk?

Traja mladíci odpovedali
jednomyselne, bez najmensej
pochybnosti:

– Ak náš Boh existuje (...), môže nás
vyslobodiť. (...) A keby to aj neurobil,
vedz, kráľu, že my neslúžime tvojim
bohom ani neuctievame zlatú sochu,
ktorú si postavil.

Nabuchodonozor zareagoval
okamžite. Rozkázal rozpáliť pec
sedemkrát viac, než bolo obvyklé, a
vhodil do nej Ananiáša, Azariáša a
Misaela. Oheň bol taký silný, že spálil
časť kráľovho sprievodu. Avšak
mladíkom neublížil, lebo s nimi
zostúpil anjel Pánov a vytiahol
plameň von z pece. „Vtedy tí traja,
akby jedným hlasom, začali chváliť,
oslavovať a velebiť Boha (...):
Požehnaný si, Pane, Bože našich
otcov, hoden chvály a vyvýšený na
veky vekov.“

Od katakomb k misálu

Tento úryvok z knihy Daniel bol v 2. storočí pred Kristom vzorom pre tých Hebrejov, ktorí pod vládou Antiocha IV. Epifana radšej volili smrť, než aby boli neverní Zmluve. Kresťania vidia v oslobodení troch mladíkov predzvesť Veľkej noci Ježiša, mučeníka *par excellence* a prvého, ktorý zakúsil obnovu kozmu prameniaku zo Zmŕtvychvstania. Tento príbeh mal veľkú vážnosť v prvých storočiach kresťanstva, preto sa často umelecky zobrazoval v katakombách, hrobkách a relikviároch. Ale čo mu bezpochyby dalo ešte väčší význam, bolo jeho zavedenie do veľkej veľkonočnej vigílie a do ďalších liturgických slávení, tak na Východe, ako aj na Západe. A už od 8. storočia bola jeho popularita taká veľká, že vznikali veršované spracovania v rôznych národných jazykoch.

Prítomnosť hymnu troch mladíkov či spevu *Benedicite* v *Ordo Missae* sa datuje od 9. storočia, ale až Misál rímsky z roku 1570 ho oficiálne pridal k záverečným obradom omše. Dovtedy pramene hovoria o rozmanitých formách modlitieb, ktoré sa časom začali nazývať *Trium puerorum*. Tento celok tvoril chválospev *Benedicite* z knihy Daniel spolu so sériou žalmov, veršov a modlitieb. Niektoré pramene uvádzajú, že tento súbor modlitieb spievali všetci, čo sa zúčastnili procesie do sakristie; iné ho pripisujú kňazovi pri skladaní liturgických rúch. Isté však je, že v misáli z počiatku 20. storočia sa objavoval ako posledná modlitba určená pre kňaza na záver slávenia Eucharistie. Vtedy nazývaný *Canon Missae* sa končil tým, že kňaz zostupujúc od oltára hovoril ako poďakovanie *Trium puerorum*^[1]. Tak to bolo až do roku 1962, keď bol vyradený z riadneho poriadku omše a zaradený

medzi odporúčané modlitby *pro opportunitate*. V nedávnych vydaniach Rímskeho misála sa už medzi navrhovanými modlitbami poďakovania po omši nenachádza. Preto nie je prekvapujúce, že dnes je vzťah medzi vzdávaním vďaky a týmto chválospevom menej zreteľný.

Novosť jedného zvyku

Keď už poznáme jeho prítomnosť v Misáli na začiatku 20. storočia, môžeme zaradiť poznámku, ktorú urobil svätý Josemaría v roku 1932: „Bolo by veľmi krásne zakončovať každý deň ďakovanie antifónou *Trium puerorum*, dvoma žalmami a nasledujúcimi modlitbami (päť minút), ktoré breviár uvádza v modlitbe po svätej omši“^[2]. Avšak až o osem rokov neskôr nachádzame prvú zmienku o praktizovaní tohto zvyku, keď autor denníka z Diega de León píše: „Otec slúžil omšu v oratóriu; po svätej omši povedal, že

odteraz bude v Diele zvykom zakončovať poďakovanie po svätom prijímaní modlitbou *En Ego* a spevom troch mládencov“^[3].

Ako aj pri iných príležitostiach, tento zvyk v Diele sa formoval skúsenosťou a časom. Preto neprekvapuje, že v roku 1947 sa svätý Josemaría znovu zamyslel nad najlepším spôsobom prežívania poďakovania po svätej omši. V liste Generálnej rade, ktorá sa vtedy ešte nachádzala v Madride, ich prosí, aby zvážili: „či to nie je príliš dlhé – myslím, že nie –, aby sa po desiatich minútach osobného poďakovania po skončení svätej omše spoločne a liturgickým spôsobom urobilo poďakovanie antifónou a spevom troch mládencov, žalmom 150, atď. a tromi krátkymi modlitbami s jedným záverom. Potom strelná modlitba a koniec. Zakaždým sa dajú získať odpustky a mesačne aj plnomocné. Ak to pôjde dobre, nech to robia vo

všetkých domoch“^[4]. Postupne sa táto prax ustálila a od roku 1950 sa začlenila do bežného rytmu centier Diela.

Treba dodať, že táto modlitba nebola niečím výlučne pre Dielo, ale – ako sme už videli – bola prítomná vtedy v ordinári svätej omše. Navyše je dobré pripomenúť, že Chválospev z Daniela 3 bol – a je dodnes – v ranných chválach Liturgie hodín, najmä v nedeľu. Novosť, ktorú priniesol svätý Josemaría, spočívala v tom, že rozšíril túto modlitbu aj na laikov, čím podporoval ich aktívnu účasť na liturgii. Okrem toho nám tento zvyk pomáha prežívať poďakovanie spolu s celou Cirkvou a zároveň si pripomíname, čo je naším konečným cieľom: vzdávať slávu Bohu, Trojjedinému.

S celou Cirkvou

Týmto spôsobom rozlišoval svätý Josemaría po svätej omši dva

okamihi poďakovania pre centrá Diela. Prvý sa týka tichého dialógu každého s Bohom Otcom, Synom a Duchom Svätým: „Láska ku Kristovi, ktorý sa za nás obetuje, nás vedie, aby sme si po skončení svätej omše našli niekoľko minút na osobné a dôverné poďakovanie, čo v tichosti srdca predĺži vďakyvzdanie, ktorým je Eucharistia.“^[5] —

Druhý okamih na druhej strane zdôrazňuje ekleziálny rozmer poďakovania, ktorý sa neobmedzuje iba na individuálny zážitok intimity s Ježišom. Boží dar v Eucharistii je taký veľký, že nijaké stvorenie ho nedokáže samo primerane oceniť. Táto modlitba nám umožňuje spoločne mu ďakovať za to, že prišiel do nášho domu. Preto, keď sa modlíme *Trium puerorum*, nielen ďakujeme Ježišovi za naše prijímanie, ale aj za prijímanie tých, ktorí sú okolo nás. Je to, akoby sme mu hovorili: „Ďakujeme ti, že si

prišiel ku každému, že si sa urobil prítomným pre nás, pre všetkých kresťanov.“

Aby sa naše hlasy mohli ľahšie pripojiť k spevu chvály a lásky, ktorým Cirkev prežíva každé eucharistické stretnutie, svätý Josemaría chcel, aby sa recitoval *Trium puerorum*. Venovať čas tohto poďakovania tomuto spevu nám teda pomáha rásť v spoločenstve všetkých kresťanov skrze Eucharistiu. Veď v nej Cirkev „neustále znovu vzniká a obnovuje sa ako *communio*, ktorú Kristus priniesol svet, čím uskutočňuje večný plán Otca (porov. Ef 1, 3-10). Osobitným spôsobom v Eucharistii a skrze Eucharistiu Cirkev v sebe obsahuje zárodok definitívneho spojenia v Kristovi všetkého, čo existuje na nebi a na zemi, ako povedal Pavol (porov. Ef 1, 10): spoločenstvo naozaj univerzálne a večné“^[6].

Laboratórium chvály

Trium puerorum je neustálou výzvou k oslavovaniu a chvále Pána.

Pripomína nám, že najhlbším povolaním všetkých stvorení je vzdávať slávu Bohu, Trojjedinému. Sväté prijímanie je neoddeliteľné od túžby, citovej aj skutkovej, chváliť ho, uznávať jeho veľkosť a všemohúcnosť.

Tento pohyb duše je v súlade s eucharistickou slávnosťou, pretože svätá omša, najmä eucharistická modlitba, je veľkou modlitbou vďakyvzdania, ktorá sa začína spevom chvály – *Svätý, svätý, svätý* – a končí slávnostným oslavovaním Boha Otca skrze Krista, s ním a v ňom. *Trium puerorum* predlžuje túto modlitbu. Je to okamih, ktorý by sme mohli chápať ako laboratórium, v ktorom sa učíme premieňať naše vzťahy s kozmom a s ostatnými na spev chvály Najsvätejšej Trojice.

Takto nám modlitba *Trium puerorum* pred začiatkom každodenných povinností pripomína postoj, s ktorým máme čeliť každej novej etape dňa: „Vzdávaj Bohu ,všetku‘ slávu. — ,Vyžmýkaj‘ svojou vôľou a pomocou milosti každé svoje konanie až do poslednej kvapky, aby v ňom nezostalo nič, čo by zaváňalo ľudskou pýchou a spokojnosťou zo svojím ,JA‘“^[7]

V tomto laboratóriu sa stretávajú všetky duchovné i hmotné stvorenia; zhŕňajú sa všetky prvky kozmu i ľudu Izraela, začínajúc tými najhmotnejšími a končiac tými, ktoré majú väčšiu životnú schopnosť. Vrchol tohto *crescenda* zaujímajú „pokorní srdcom“ (Dn 3, 87), medzi ktorých patria Ananiáš, Azariáš a Misael. Aby sme sa k nim všetci mohli pripojiť a aby sa tak naplnil pôvodný Boží plán stvorenia – „nech všetko, čo dýcha, chváli Pána“ (Ž 150, 6) – Cirkev zakončuje *Trium*

puerorum prosbou, ktorá obsahuje *Otčenáš*, niekoľko veršov zo žalmov a tri modlitby. V nich sa ozývajú tie isté túžby, ktoré už predtým zazneli, ale teraz sa premieňajú na intenzívnu prosbu, aby sme my, ktorí sa tiež nachádzame uprostred ohňa vnútorných i vonkajších skúšok, zakúsili úľavu Božej pomoci a tak mohli premeniť celý náš deň na *Magnificat* Božiemu milosrdenstvu.

.....

[¹] *«Finito Evangelio sancti Johannis, discedens ab Altari, pro gratiarum actione dicit Antiphonam Trium puerorum, cum reliquis, ut habetur in principio Missalis»* (Preklad: Po skončení Evanjelia svätého Jána, keď odchádza od oltára, ako modlitbu vďakyvzdania hovorí antifónu Trium puerorum spolu s ostatnými, ako je uvedené na začiatku misála.) *Rímsky misál* (1920), *Canon Missae*, s. 302.

[2] Sv. Josemaría, *Apuntes íntimos*, č. 833 (medzi 20-IX a 2-X-1932).

[3] *Diario de Diego de León*, 17-XII-1940. Modlitba *En ego, O bone et dulcissime Jesu*, je taktiež známa ako *Oración ante Jesús Crucificado* (Preklad: *Modlitba pred ukrižovaným Ježišom*).

[4] Sv. Josemaría, List z 7-III-1947.

[5] Sv. Josemaría, *Íst' s Kristom*, č. 92.

[6] Sv. Ján Pavol II, Generálna audiencia, 15-I-1992.

[7] *Cesta*, č. 784.

Juan Rego